

Dr. Craig Keener, Matendo, Hotuba ya 12, Matendo 9

© 2024 Craig Keener na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Matendo. Hiki ni kikao cha 12 cha Matendo 9.

Sauli amekuwa akiwakamata watu, lakini sasa Sauli anakamatwa na Bwana mwenyewe. Je, umewahi kufikiri kwamba Mungu hawezi kukutumia au Mungu hangeweza kukutumia sana? Vema, ikiwa Mungu anaweza kumtumia Sauli, Mungu anaweza kumtumia yeyote kati yetu.

Kwa kweli, matumizi hayo yanaonyeshwa hata katika 1 Timotheo sura ya 1. Mungu hapa anaonyesha nguvu zake kuu. Mtesi anakuwa wakala wa neema. Na tunasoma kwamba nyakati fulani kama vile katika maandiko ya Wamakabayo ambapo Mungu huingilia mtesaji, lakini hapa Mungu kwa kweli humfanya kuwa chombo kwa makusudi yake mwenyewe.

Sauli anaanzisha kiwango hiki cha mateso. Ndiyo maana una amani katika 9:31 baada ya kuongoka kwake na baada ya mitume hakikisha kwamba anatoka nje ya mji. Lakini Sauli ndiye anayeanzisha kiwango hiki cha mateso.

Anaenda kuchukua barua za mapendekezo kutoka kwa kuhani mkuu. Barua za mapendekezo zilikuwa fomu ya kawaida ya uandishi wakati huo kwa sababu kama ungetaka kusonga mbele, ulihitaji mtu wa kukusaidia. Na kwa hivyo, ungeenda kwa mtu wa kituo cha juu cha kijamii na angeandika barua ya mapendekezo kwa mmoja wa wenzao au wakati mwingine kwa mtu ambaye alikuwa chini yake.

Na Cicero alikuwa bwana wa hii. Kwa kweli, kitabu cha 13 cha moja ya mkusanyo wa barua zake ni barua za mapendekezo. Na una barua nyingine nyingi za mapendekezo kutoka zamani pia.

Lakini kwa namna fulani Cicero alikuwa bwana wa hii, alijifunza jinsi ya kuandika barua tofauti za mapendekezo kwa watu tofauti. Mara kwa mara alisema kwa zaidi ya mtu mmoja, mtu huyu ndiye bora zaidi. Siwezi kupendekeza mtu yeyote kama yeye.

Kama vile Paulo anavyosema kuhusu Timotheo katika Wafilipi sura ya pili, Cicero alisema hilo kwa zaidi ya mtu mmoja, lakini kwa kawaida aliweka hilo kwa wachache tu. Lakini nyakati nyingine angesema, nionyeshe uaminifu wako kwangu. Wewe ni rafiki yangu na kwa hivyo najua utafanya hata zaidi ya kile ninachokuuliza.

Aina ya barua za mapendekezo tulizo nazo katika Agano Jipya, Filemoni, au kuita deni. Uwiano ulikuwa suala kubwa la kijamii wakati huo. Kwa hivyo, una deni kwangu.

Naam, huu ni wakati wa mimi kutumia vizuri hilo. Kwa kawaida hawangeiweka hivyo. Au nina deni kwako ikiwa utanifanyia hivi.

niko katika deni lako. Chochote hiki kitakugharimu, nitalipa. Mambo kama hayo tuliyo nayo katika barua za mapendekezo katika Agano Jipya.

Baadhi ya barua zetu katika Agano Jipya zina sehemu, sehemu yake ni barua ya mapendekezo. Fibi anapendekezwa, Warumi 16, 1 na 2, na kadhalika. Hata hivyo, Sauli anataka barua za mapendekezo kutoka kwa kuhani mkuu.

Hiyo itakuwa ya kulazimisha sana. Ingependekeza kwamba kuhani mkuu aunge mkono misheni yake. Tulizungumza mapema kuhusu jinsi ambavyo angeweza kupata ufikiaji wa kuhani mkuu.

Naam, kuhani mkuu katika hatua hii angekuwa Kayafa. Kijana kwa kawaida angekuwa na shida zaidi ya kufikia kuhani mkuu. Lakini kumbuka Wagalatia 1:14, Sauli anasonga mbele miongoni mwa rika lake.

22.3, kwamba yeye ni mwanafunzi wa Gamalieli inadokeza kwamba anatoka katika familia tajiri. Kwa hivyo, ukweli kwamba alikuwa Mgiriki haungehesabu sana dhidi yake. Ninamaanisha, wakuu wa makuhani, mnatazama maandishi ya kaburi, maandishi ya kaburi mara nyingi ni kwa Kigiriki.

Walithamini utamaduni mpana wa Kigiriki wa ulimwengu wa Mashariki ya Mediterania. Kuhani mkuu aliheshimiwa na jumuiya za Wayahudi nje ya Yudea na Galilaya, nje ya Palestina. Kuhani mkuu hakuwa na lazima tena kuwa na mamlaka ya kurejeshwa kama katika enzi ya Wamakabayo.

Hakuwa akitawala kila kitu peke yake, lakini kuhani mkuu aliheshimiwa na inaelekea masinagogi ya watu walioishi nje ya nchi yangefurahia kushirikiana naye ikiwa yangeweza. Pia katika sura ya tisa katika mstari wa pili, tunasoma kuhusu njia. Kwa kupendeza, Sauli kwa kweli anasafiri njiani, kwenye njia ya kwenda Damasko.

Inasemwa katika moja ya vifungu, inatumia neno lile lile la Kiyunani hodos, he hodos. Lakini maneno, njia, bila shaka, hekima ya Kiyahudi ilizungumza juu ya njia ya ukweli na njia ya haki kinyume na njia ya upumbavu na kadhalika. Waessene walidai kwamba walihubiri njia ya kimungu, njia sahihi ambayo unapaswa kuifuata.

Na bila shaka, Yohana Mbatizaji alikuja akitangaza njia ya Bwana, nyoosheni njia kwa ajili ya msafara huo mpya. Kwa hiyo, haishangazi kwamba harakati hiyo iliitwa njia.

Nchini Marekani, hatuwezi kuyaita makanisa yetu hivyo kwa sababu madhehebu fulani yalichukua jina hilo badala yake.

Lakini kwa vyovyote vile, hilo lilikuwa jina lililochaguliwa ambalo harakati ya Wakristo wa mapema ilijitumia yenyewe. Waessene wangepurahi kutumia hiyo kwao wenyewe pia. Yuko njiani kuelekea Damasko.

Sasa hiyo ni safari ndefu. Hiyo ni maili 135 au kilomita 220 kaskazini mwa Yerusalemu. Hiyo ingechukua pengine siku sita kwa miguu kwa msafiri wastani katika kipindi hiki.

Kulikuwa na idadi ya Waessene huko Damascus isipokuwa hiyo ina maana ya mfano katika hati ya Damascus, ambayo inaweza kuwa, kuna mjadala kidogo juu ya hilo. Lakini kwa vyovyote vile, inazungumzia masinagogi huko Damasko. Wengi wa hawa hawangepokuwa Waessene, lakini kulikuwa na masinagogi huko Damasko.

Ni wazi, ni wingi wa masinagogi. Hungeweza kutoshea haya yote katika sinagogi moja kwa njia yoyote inayojulikana kwetu muhimu katika usanifu wa kale. Kulingana na Josephus, kulikuwa na Wayahudi zaidi ya 20,000 wanaoishi huko.

Kwa hiyo, ulihitaji masinagogi mengi. Kwa kweli, Yosefo anatuambia kwamba kulikuwa na Wayahudi 18,000 waliouawa huko katika mwaka wa 66. Kwa hiyo, walikuwa na jumuiya kubwa ya Wayahudi.

Je, Paulo alienda kwa miguu au la? Naam, hilo ni swali. Kama angepanda farasi, haingechukua siku sita kamili. Ingekuwa haraka sana.

Lakini katika sura ya tisa na mstari wa tatu, Sauli na wenzake wanashangazwa na nuru kutoka mbinguni. Na tayari tumesoma kuhusu Mungu akijifunua katika Mlima Sinai. Stefano anazungumza kuhusu hilo katika Matendo sura ya saba.

Naam, nuru hii kutoka mbinguni ingeeleweka kuwa Shekina, kuwapo kwa Mungu, utukufu wa Mungu. Na hii hutokea nyakati mbalimbali katika theophanies, ikiwa ni pamoja na theophany kwamba unaambatana wito wa kimungu. Inatokea katika Kutoka sura ya tatu, kwenye kichaka kinachowaka moto.

Inatokea katika Isaya sura ya sita, ambapo Isaya anaona utukufu wa Bwana. Inatokea katika Ezeieli sura ya kwanza. Kila moja ya vifungu hivi ina wito wa kimungu.

Haijaripotiwa katika kila kesi. Haijaripotiwa katika kisa cha Yeremia, si hasa katika kisa cha Gideoni. Ijapokuwa katika kisa cha Gideoni na katika kisa cha Manoa, katika Waamuzi sita na Waamuzi 13, malaika huyo anafanya mambo fulani ya kuvutia, ya ajabu na ya utukufu.

Lakini hata hivyo, katika sura ya tisa na mstari wa tatu, hii inahusishwa na theophany. Kwa kweli, Luka angetarajia hata hadhira ambayo haikujua Agano la Kale, ingawa anatarajia hadhira yake kujua Agano la Kale kwa kiasi kikubwa, lakini hata hadhira ambayo haikujua Agano la Kale ingetambua hii ni nini kwa sababu wakati wa kuzaliwa kwa Yesu, utukufu wa Bwana unang'aa karibu na wachungaji wakati matamshi kwao yanafanywa juu ya kuzaliwa kwa Yesu. Na katika hatua hii, Sauli anapaswa kujua na wenzake wanapaswa kujua huyu ni Bwana.

Huyu ni Mungu. Lakini Sauli atakuwa na wakati mgumu kumeza hilo. Kwa hiyo, sura ya tisa na mstari wa nne, anaanguka chini.

Naam, hilo lilikuwa jambo la kawaida katika ufunuo wa kimungu au wa kimalaika, katika Agano la Kale na katika maandiko ya Kiyahudi. Unaipata katika Danieli mara kadhaa pamoja na malaika. Anaanguka chini.

Sauli, Sauli, jina lake limeongezwa maradufu. Kwa nini ni hivyo? Mwanzo 22:11, Ibrahimu, Ibrahimu ni malaika wa Bwana kama malaika wa Bwana anamwita. Na katika sura ya 46 na aya ya pili ya Mwanzo, Yakobo, Yakobo, Bwana anapozungumza naye katika maono ya usiku.

Kutoka sura ya tatu na mstari wa nne, Musa, Musa katika wito wake. Samweli wa Kwanza sura ya tatu na mstari wa 10, Samweli, Samweli. Kwa hiyo wakati fulani Mungu angezungumza na kuwa na jambo la maana sana la kusema, jina hilo lingelongezeka maradufu.

Na baadhi ya kesi hizi zilikuwa kesi nzuri sana. Kwa hiyo, Sauli anaweza kuwa anatazamia jambo zuri, ingawa alianguka, vema, ama alianguka kutoka kwa farasi wake au akaanguka kutoka kwa miguu yake. Lakini Yesu hasemi kitu kizuri.

Hasa. Anasema, Sauli, Sauli, mbona unaniudhi? Sauli, anawezaje kuwa anamtesa Bwana? Je, anawezaje kuwa anamtesa Mungu? Lakini kumbuka yale ambayo Yesu alisema nyuma katika buku la kwanza la Luka, Luka sura ya 10 na mstari wa 16. Wakikukataa, wananikataa mimi.

Wanakupokea, wananipokea mimi. Sauli amekuwa akiwatesa wafuasi wa Yesu. Kwa hiyo anamtesa Yesu.

Wanachotufanyia tunapotangaza jina la Bwana, wanamtendea Bwana. Kwa kweli, Paulo anasema jambo kama hili baadaye yeye mwenyewe, wakati Wakorintho, baadhi yao, wanasogezwa kuelekea wapinzani wake wanaohubiri injili ya uwongo. Na Paulo anasema, mnajua, kama mabalozi wa Kristo, tunawasihi mpatanishwe na Mungu.

Na katika muktadha, kimsingi, anasema, unahitaji kupatanishwa nasi ili kupatanishwa na Mungu, kwa sababu sisi ni mawakala wa Mungu kwako. Naam, hiyo inaweza kutumiwa vibaya kwa urahisi sana. Watu wametumia vibaya hivyo.

Na tunataka kuwa waangalifu tusifanye hivyo. Lakini baada ya kusema hivyo, mnajua, tunapozungumza kwa ajili ya Kristo, tunapowajulisha watu kuhusu Kristo, tunatenda kama mawakala wake, kama wawakilishi wake. Naam, Sauli amechanganyikiwa sasa.

Hataki kukiri wazi. Wewe ni nani, Bwana? Ni theofania dhahiri, lakini Paulo anawezaje kuwa anamtesa Mungu? Na hivyo, unajua, Bwana Kuria, ni cheo heshima, lakini kutumika katika vocative, kutumika kama anwani ya moja kwa moja, curia katika mkurugenzi anwani Curia. Inaweza kumaanisha bwana, lakini pia inaweza kumaanisha kitu chenye nguvu zaidi.

Inaweza kumaanisha Bwana. Inaweza kumaanisha Bwana wa Mungu. Kwa hiyo, unajua, huyu ni Mungu? Je, huyu ni malaika? Nini kinaendelea hapa? Na Yesu anajibu katika sura ya sita, vema, Yesu anajibu, Mimi ni Yesu ambaye unamtesa.

Lakini katika mstari wa sita, anasema, nenda Damasko na utapata maelekezo zaidi huko. Itakuambia unachopaswa kufanya. Na katika Kiyunani, lugha hii ya kile unachopaswa kufanya kwa kweli inaangazia kile tulicho nacho pia katika 237 ambapo umati unasema, ni lazima tufanye nini ili tupate kuokolewa? Na Petro anasema, tubuni.

Au katika sura ya 16 katika mstari wa 30, ni lazima nifanye nini ili nipate kuokolewa? Askari wa gereza wa Filipi anauliza. Vema, Paulo anakaribia kujua anachopaswa kufanya. Anachopaswa kufanya ili kumkiri Yesu kama Bwana ni kukumbatia utume ambao Mungu anao kwa ajili yake.

Katika mstari wa nane, anapata kwamba amepofushwa. Sasa Mungu alikuwa amepofusha watu nyakati fulani ili kuzuia kusudi ovyo. Kumbuka katika Mwanzo sura ya 19 na mstari wa 11, watu wa Sodoma wamepofushwa.

Wafalme wa Pili sura ya sita, jeshi zima lapigwa upofu na Elisha anawaongoza mahali pengine. Angalau wamepofushwa katika suala la mazingira yao ni nini hasa. Na Elisha anawaongoza hadi mahali ambapo wametekwa na kisha makusudio yatakuwa mazuri kwao kwa muda mrefu.

Lakini hii pengine pia ni sawa na Zekaria kupigwa bubu katika Luka sura ya kwanza. Isipokuwa Zekaria hakuwa mkamilifu, lakini tabia nzuri. Na Sauli kwa wakati huu amekuwa na tabia mbaya.

Akifikiri alikuwa akifanya mapenzi ya Mungu, lakini ni wazi alikuwa amekosea. Anafunga siku tatu kulingana na aya ya tisa. Siku tatu hazikuwa za kawaida kwa

mfungo, lakini bila maji, ingesababisha upungufu wa maji mwilini, haswa katika eneo kavu sana la ulimwengu.

Katika Uyahudi, mara nyingi iliunganishwa na maombolezo au toba. Kwa njia, kwa kawaida hutaki kufanya haraka ya siku tatu bila maji. Kwa kweli ni hatari kwa figo zako kufanya mfungo mrefu bila maji.

Ingawa Mungu alimfanyia Musa muujiza na kadhalika. Lakini kwa vyovyote vile, kulikuwa na watu waliofanya hivi na Sauli anafanya hivi katika kesi hii. Namaanisha, haya ni maisha na kifo.

Hawezi kuamini, lakini hana budi kuamini kwamba amekuwa upande usiofaa. Alifikiri anamtumikia Mungu. Alidhani anaitumikia Torati.

Na anagundua kuwa kimsingi kila kitu anachoamini kinahitaji kutafakariwa upya. Kwa hiyo katika Dini ya Kiyahudi, kufunga mara nyingi kulitumiwa kwa ajili ya maombolezo au toba. Kweli ana sababu ya kutubu.

Kwa kawaida katika Agano Jipya, inaunganishwa na maombi na ndivyo anafanya. Na tunaona baadaye yeye pia amepata maono. Tunaona hilo si kwa sababu Luka analazimika kulisimulia.

Anatuambia tu; anatumjulisha tu hilo kwa kusimulia kwamba Anania aliambiwa na Yesu kwamba Sauli alikuwa naye. Sura ya tisa, mstari wa 10 hadi 19. Tunasoma kuhusu utume wa Anania.

Naam, Yesu anamwita Anania na Anania anajibu kwa heshima sana, kwa utiifu sana. Mimi hapa, unajua, kwenye Agano la Kale, Hineni. 1 Samweli sura ya tatu, mstari wa 10, unajua, Bwana anawaita Samweli na Eli, kuhani anasema, vema, sawa, hatimaye, Eli anabainisha hili.

Huyu ndiye Bwana anayemwita kijana na anasema, wakati mwingine unaposema, Bwana nena, mtumishi wako anasikia. Kwa hiyo, anaenda na kujilaza na Bwana akamwita tena mara ya tatu. Naye Samweli akasema, mimi hapa.

Au Isaya kwa wito wake. Mimi hapa. Mimi hapa. Anania atakuwa mtiifu sana.

Anafurahi sana kwamba Yesu anamtokea. Na kisha anapata maagizo yake. Unapaswa kwenda kwa Sauli wa Tarso.

Oh, ngoja kidogo. Nimemsikia huyu Sauli. Sasa huyu Sauli ni, unajua, Yesu anamtokea Sauli, na Sauli mwanzoni anafanana, wewe ni nani? Sasa anamtokea Anania na Anania anasema, sijui kama hili ni wazo zuri.

Nimesikia amekuja kututesa. Kweli, hiyo sio kazi yake. Ikiwa Bwana atakupa maagizo, hata kama yatakupeleka kwenye shida, unahitaji kufanya hivyo.

Lakini Bwana anasema yeye ni chombo kiteule kwa heshima yangu. Na hili ni jambo ambalo linaenda kurudiwa mara tatu katika kitabu cha Matendo. Katika sehemu moja, Paulo anaweza kusimulia kwa ufupi na kuacha kuhusika kwa Anania, lakini inampasa kwa hakika kumtaja Anania, mtu mcha Mungu kwa mujibu wa sheria anapozungumza na umati wa Yerusalemu katika Matendo sura ya 22.

Bwana anazungumza wito wake moja kwa moja kwa Sauli na kwamba inasimuliwa katika baadhi ya maeneo. Katika baadhi ya maeneo inasimuliwa kwamba anazungumza wito kwa Sauli kupitia Anania. Sauli anaipata kutoka pande zaidi ya moja.

Ninamaanisha, Bwana anamtaka waziwazi na Bwana huithibitisha kwa njia nyingi. Kwa hivyo, Anania ni mtiifu. Sasa anasema kwamba Yesu anasema kwamba Sauli anakaa na Yuda kwenye Barabara Iliyo Nyooka.

Utamaduni wa Kiyahudi ulisisitiza sana ukarimu. Ilisisitizwa katika ulimwengu wote wa Mediterania. Kumekuwa na idadi ya tafiti katika hili, Koenig na Artebery na wengine.

Mkazo mzito sana juu ya ukarimu, ukarimu wa Kiyahudi, hata zaidi. Kwa hiyo, ikiwa Myahudi anayesafiri alikuja katika eneo lako na wewe ni Myahudi, labda ungewakaribisha, hasa ikiwa walikuwa na barua za mapendekezo. Na ikiwa walikuwa na barua za pendekezo kutoka kwa kuhani mkuu, bila shaka mngetaka kuwapokea.

Kwa hiyo, hatujui kama Yuda alikuwa mwamini. Inaelekea zaidi kwamba yeye si mwamini kwa wakati huu, angalau kabla Sauli hajamfikia. Mtaa Mnyoofu, pengine, vema, wasomi wengi wanafikiri ni Barabara ndefu ya Mashariki ya Magharibi inayopitia Damasko.

Damasko ulikuwa mji wa kale sana. Baadhi ya mambo yamesasishwa kulingana na njia ya Kigiriki ya kujenga vitu kwenye gridi ya taifa kufikia kipindi hiki. Lakini Mtaa wa Moja kwa Moja unaweza kuwa Mtaa wa Mashariki Magharibi.

Na hiyo ingelingana na mila ya mtaa gani unatazamwa. Lakini jambo kuu ni kwamba maagizo yalitolewa. Kwa hiyo, alijua mahali pa kumpata, kama vile tu Kornelio ametoa mwelekeo fulani kuhusu mahali pa kupata Petro katika nyumba ya Simoni Mtengeneza ngozi baadaye.

Tarso, Sauli wa Tarso. Tunajua nini kuhusu Tarso? Tarso lilikuwa jiji muhimu sana. Na haishangazi kwamba Paulo baadaye anasema, mimi ni raia wa jiji lisilo na maana, ambayo ilikuwa njia nzuri ya kusema ni jiji la maana sana.

Ilikuwa. Ulikuwa mji mkuu wa Kilikia. Ilikuwa na mafanikio.

Wawakilishi wa wafanyabiashara wake walikuwa katika miji mingine mingi katika ulimwengu wa kale wa Mediterania. Pia kilikuwa kituo kikuu cha chuo kikuu, haswa cha falsafa. Kwa hivyo, kulingana na umri gani Paulo aliondoka huko, labda alikuwa mchanga sana, lakini kulingana na umri alioacha huko, yeye, angalau familia yake, inaweza kuwa na mfiduo fulani kusikia haya mitaani.

Kulikuwa pia na jumuiya kubwa ya Wayahudi huko, ambayo ni muhimu sana. Kwa hiyo, Anania anapaswa kwenda na anasikia kwamba Sauli pia ameona maono. Naam, maono yaliyooanishwa yalikuwa ya kawaida sana.

Kwa kweli, maono ya jozi yalikuwa ya kawaida sana katika ulimwengu wa kale. Lakini unapokuwa na jambo lolote lililosimuliwa kama maono yaliyooanishwa, kama labda katika kitabu cha Tobiti, linathibitisha uratibu wa kimungu. Hii haikuwa ajali.

Na pia sio bahati mbaya kwamba tuna sura hizi mbili mfululizo. Una maono yaliyooanishwa na Sauli na Anania wote wakiwa na maono. Hiyo haiwezi kuwa bahati mbaya.

Ninamaanisha, ikiwa mtu mmoja anayo, labda wanadanganya. Watu wawili wanayo kwa kujitegemea. Huo ni uthibitisho mwingi.

Katika Matendo sura ya 10, Kornelio na Petro wameratibu maono kwa njia sawa. Kwa hiyo Anania atoa pingamizi lake kwa amri ya kipuuzi, si tofauti na Musa, ambaye alitoa pingamizi lake kwa amri ya Mungu ya kwenda Misri na kuwakomboa watu. Lakini alimtumia Sauli mistari ya 15 na 16 inayofanana na wito wa Agano la Kale au simulizi za kuagiza.

Na kisha katika mstari wa 17, anasema, ndugu Sauli, labda lugha ya jamaa ya mfano. Hazikuwa na uhusiano wa karibu kwa hakika. Unaweza kutumia hiyo kwa Wayahudi wenzako.

Na unakuta kwamba wakati mwingine katika Luka-Mdo. Unaweza kuitumia kwa wanachama wenzako wa chama cha wafanyabiashara au kitu kama hicho. Hapa pengine, hata hivyo, inamaanisha mwamini mwenzetu.

Na hii ni ya ajabu kwa sababu Anania ni wa kundi hili ambalo limetawanywa mahali kama vile Damasko kwa sababu Sauli wa Tarso anawatesa. Na sasa yuko tayari kumpokea kama mwamini mwenzake. Na hivyo ndivyo injili ilivyo, kwamba tunaweza kuwapenda watu.

Tunatambua kwamba sisi sote tumeokolewa kwa neema na kwa neema tu. Na tungeweza kutoa hesabu nyingi juu ya hilo, za watu kutoka pande zote mbili, watu ambao tuliwadhulumu. Nakumbuka nilipokuwa mtu asiyeamini kwamba kuna Mungu, nilikuwa nikiwadhihaki Wakristo.

Na baada ya kuongoka kwangu, nikirudi na kuwakuta baadhi ya Wakristo hao niliowafanyia mzaha na kusema, unajua, nilikosea sana. Ulikuwa sahihi sana. Na walifurahi sana kuwa na mimi kama ndugu katika Bwana.

Hivyo, hivyo neema. Ingawa kulikuwa na ripoti za hili, watu waliokuwa wakipanga kuwashambulia Wakristo waliongoka usiku kwa maono. Na hapo ilibidi wajiunge na Wakristo na kukimbilia kwa Wakristo kwa sababu wenzao wangetaka kuwaua.

Kwa hiyo anasema, Bwana alinituma niweke mikono juu yenu ili mjazwe na roho na kupata kuona kwenu. Ni wazi, itabidi ajazwe na roho kwa ajili ya utume wake wa kunena neno la Bwana. Na tutaona upesi sana kile dhamira yake ni kuanzia aya kadhaa baadaye.

Tayari anaanza kuhubiri. Lakini mstari wa 18 unasema magamba yalianguka kutoka machoni pake. Naam, hilo lakumbuka lugha ya kitabu cha Tobiti ambapo Tobiti alipofushwa na magamba yalianguka kutoka kwa macho yake alipoponywa.

Naye akabatizwa. Naam, kulikuwa na sehemu nyingi ambapo angeweza kubatizwa. Mojawapo ya sehemu ambazo angeweza kubatizwa ni Mto Barada, unaopitia Damasko na ulikuwa karibu na mahali ambapo mapokeo yanasema kwamba Barabara ya Nyooka ilikuwa.

Sura ya 9 mistari 19 hadi 31, ambapo tunasoma kuhusu makabiliano huko Dameski na Yerusalemu. Na tunayo majibu sambamba kwa Sauli huko Damasko na Yerusalemu. Mambo yanayofanana yanasimuliwa.

Anaanza kuhubiri, watu wanataka kumuua, na wanafunzi wanapaswa kumfukuza kwa sababu amezungumza waziwazi sana kuhusu imani yake. Hajui jinsi ya kukaa kimya juu yake. Tunahitaji watu kama hao.

Lakini pengine pia tunahitaji watu wa kuwafukuza ili wauawe kabla ya wakati. Zote mbili zinaweza kuwa za thamani. Lakini ashukuriwe Mungu kwa ajili ya watu wenye bidii kwa ajili ya kweli.

Kwa vyovyote vile, itikio la Sauli huko Damasko katika mahubiri yake ya kwanza ya Yesu ni sawa na itikio la ujumbe wa Yesu wa ufunguzi katika Luka sura ya 4. Sasa, inasema katika Matendo ya Mitume kwamba haya yote yalitokea baada ya siku nyingi. Luka hatuelezi kabisa ilikuwa siku ngapi. Inawezekana hakujua.

Sio kama Paulo alimwambia kila kitu. Paul hangempa maelezo ya pigo kwa pigo la kila undani. Huenda Luka hakuandika haya yote hasa wakati alipokuwa na Paulo hata hivyo.

Hiyo ni nadhani yangu. Lakini pia, inawezekana kwamba Luka hakutaka kuingia ndani yake. Ilikuwa kando na hoja yake kuu.

Luka atataka kusesitiza upinzani wa Kiyahudi ambao Paulo alikabiliana nao huko Damasko, sio upinzani haswa wa Wanabate. Tunajua kutoka kwa Wagalatia kwamba Paulo alitumia miaka mitatu katika Lugha ya kale, angalau sehemu ya miaka mitatu. Kwa hivyo, inaweza kuwa kutoka mwaka mmoja na nusu hadi miaka mitatu.

Huko Uarabuni, Arabuni ya Nabatean lilikuwa eneo ambalo Wanabati waliishi. Hiyo ilitia ndani Dekapoli. Pengine haikujumuisha Damascus katika kipindi hiki, ingawa hilo ni suala la mjadala kwa sababu baadhi ya sarafu hazipo.

Hatujui ni nani hasa aliyedhibiti Damascus wakati huu. Lakini tunasoma katika 2 Wakorintho 11:32 kuhusu Ethnarch ya Nabatean, ambaye angekuwa mkuu pengine wa jumuiya ya wafanyabiashara wa Nabatean huko Damasko. Hukuhitaji kwenda mbali zaidi ya Damasko ili kuwa katika eneo la Waarabu wa Nabatean.

Bila shaka, Paulo ana sababu ya kusesitiza hilo katika Wagalatia kwa sababu ataendelea kuongea kuhusu Mlima Sinai huko Arabia katika sura ya 4. Paulo hatuambii alichofanya Arabia katika Wagalatia sura ya 1, lakini pengine aliwafanya watu wengine wazimu. Sasa nikisema tena Uarabuni, hili ni eneo la Waarabu wa Nabate. Hii ni Damascus ya Siria, sio Damascus ya baadaye katika Peninsula ya Arabia, ingawa Waarabu wa Nabatean walikuwa huko pia.

Lakini haisemi Sauli alifanya nini, lakini labda angalau sehemu yake ilikuwa mahubiri fulani kwa sababu inaonekana alikuwa na Ethnarch ya Nabatean iliyomkasirikia, kulingana na 2 Wakorintho sura ya 11. Watu wangepeweza kuratibu mambo. Namaanisha, kulikuwa na Wayahudi wengi waliokuwa wakiishi Nabatea, wengi wa Wanabatea waliokuwa wakiishi Perea, ambayo ilikuwa chini ya mamlaka ya Herode Antipa, Mtawala Mkuu wa Galilaya.

Kwa hivyo, kulikuwa na uhusiano mwingi kati yao. Haishangazi wangepungana. Lakini Paulo anataja hasa upinzani wa Wanabatea katika 2 Wakorintho 11.

Luka ataangazia upinzani wa Kiyahudi, ambao unalingana na mada yake ya watu ambao walikuwa na nafasi zaidi waliipuuza zaidi, na tunahitaji kuhakikisha kwamba hatufanyi hivyo leo pia. Lakini wazo la kwamba wangepanya kazi pamoja halishangazi kwa sababu hata baadaye, Paulo anaenda kwa jumuiya ya Wayahudi kwanza. Naam, hilo lingekuwa na maana kwa Wayahudi huko Nabatea kwamba hapo ndipo angeenda kwanza pia.

Lakini kwa vyovyote vile, amerudi Damasko. Wagalatia pia wanazungumza kuhusu yeye kuongoka karibu na Dameski na kulazimika kutoroka Dameski, tunayo katika 2 Wakorintho 11. Kwa hiyo baadhi ya haya kwa hakika tumethibitisha kwa barua za Paulo mwenyewe kuhusu uzoefu wake mwenyewe.

Vyovyote vile, Paulo anapata miitikio sawia huko Damasko na kisha Yerusalemu, ambako anasema kwamba alianza kuhubiri kutoka huko. Hapo ndipo anapoihesabu katika Warumi 15 kwa sababu Yerusalemu ni moyo mkuu wa mahali ambapo injili itatoka kama katika Matendo 1:8. Kwa hiyo, katika 9:22, Sauli alikuwa tayari mtaalamu wa maandiko. Na tazama, alikuwa na barua hizi.

Kwa hiyo, unaweza kutarajia kwamba atakaribishwa katika masinagogi. Utaalam wake katika maandiko, mafunzo yake katika maandiko, pengine mafunzo ya ngazi ya juu. Watu wengi wa zamani, ikiwa walikuwa na mafunzo yoyote, ilikuwa kiwango cha msingi.

Idadi ndogo walikuwa na mafunzo ya sekondari. Ngazi ya juu tu, watu walio na rasilimali nyingi walipata mafunzo ya kiwango cha juu. Alijua Septuagint, tafsiri ya Kigiriki ya Agano la Kale, nyuma na mbele.

Naam, mara nyingi Mungu hutumia sehemu za asili zetu. Yeye sio kila wakati, lakini mara nyingi hufanya hivyo. Yesu anawaita katika Luka sura ya tano, Yesu anawaita wanafunzi kuwa wavuvi.

Marko sura ya kwanza, Mathayo sura ya nne. Wanafunzi waliokuwa wavuvi wakawa wavuvi wa watu. Na Musa na Daudi walikuwa wachungaji.

Naam, walikuwa na uzoefu mzuri wa kuwatayarisha kuwa wachungaji wa watu. Kwa hiyo, katika kesi hii, Mungu anatumia vipengele vyema vya historia yake. Naam, hatimaye kuna njama ambayo Sauli anaijua.

Hiyo haishangazi sana kwa sababu katika viwanja vya zamani kawaida vilivuja. Njama ambazo zilipangwa ndani ya Seneti ya Roma zilivuja. Viwanja kutoka kwa Sanhedrini vilivuja.

Kwa kweli, Josephus, kulikuwa na watu wachache waliokuwa wakifanya kazi katika Sanhedrini wakiwa na njama dhidi ya Josephus. Josephus anasema mmoja wa marafiki zake alisikia habari hiyo na akaja na kumwambia kuhusu hilo. Kwa hiyo, alikuwa tayari.

Kwa hiyo mara nyingi habari zilienea kuhusu njama, lakini watu walikuwa wakingoja malango mchana na usiku. Milango ilifungwa usiku. Eneo la lango linaweza kuwa pana sana, lakini milango ilifungwa usiku.

Kwa hivyo hiyo ingeweka kikomo wale wanaotoka kwa njia ndogo sana, ndogo sana za kutokea kwenye malango. Kwa hiyo, Sauli hathubutu kujaribu kutoroka kwa njia hiyo. Ethnarch wa Nabatean ana watu dhidi yake.

Na kulingana na Luka, jumuiya ya Wayahudi huko Damasko, ambayo ilikuwa kubwa sana, pia ilikuwa na watu wakiangalia malango. Kwa hiyo, kifungu hiki katika 2 Wakorintho 11:32 na 33, kinataja kwamba alitoroka kutoka ukutani. Wakati fulani nyumba zilijengwa kuwa kuta za jiji.

Eneo la kitamaduni la nyumba ya Anania kwa kweli liko katika eneo la Nabatean lililojengwa ukutani. Sasa mapokeo hayo yanaweza kuwa yametokana na kuweka pamoja baadhi ya mambo hapa, lakini inaweza pia kuwa ni kitu cha jumuiya ya Kikristo kilichohifadhiwa huko. Kwa hiyo, alishushwa kutoka kwenye kikapu kwenye ukuta.

Kwa kawaida madirisha, hata kwenye nyumba zilizokuwa kwenye kuta, zingekuwa juu sana hivi kwamba watu wasingeweza kuvunja au kitu. Sasa hii isingezua mashaka mengi. Pengine kulikuwa na watu wanaoishi nje ya kuta za jiji.

Miji mingi ilikua zaidi ya kuta, lakini wasingeshtuka sana kuona kikapu kikishuka ukutani kwa sababu watu, unajua, ilikuwa rahisi kuliko kubeba kitu karibu. Na usiku, unajua, madirisha yalikuwa yamefungwa. Mtu anaweza kushusha kikapu na vitu ndani yake.

Lakini kwa vyovyote vile, Sauli na marafiki zake walipata wapi wazo hilo? Kweli, kuna mfano wa kibiblia kwa hilo. Yoshua 2:15 kumbuka, Rahabu aliwashusha wale wapelelezi kutoka nyumbani kwake ukutani. Katika 1 Samweli 19 na mstari wa 12, Daudi alijua mbinu hiyo pia.

Na mkewe Mikali akamshusha kutoka ukutani. Sura ya 9, mstari wa 26 na 27. Alienda kwa mitume huko Yerusalemu.

Hapo awali, kila mtu alimwogopa, lakini Barnaba ni kweli ... Tunaona Mungu akitumia haiba tofauti katika kitabu cha Matendo. Barnaba ni aina ya mtu anayewafikia watu, mwana wa kutia moyo, mitume walimwita. Baadaye, anafanya hivyo huko Antiokia.

Na bado, baadaye, anataka kufanya hivyo na Yohana Marko. Sauli ana bidii sana kwa ajili ya utume, utume huja kwanza. Tunawahitaji wote wawili Barnaba na Sauli.

Unajua, wakati mwingine hatuelewani nyakati fulani kama vile ilivyokuwa huko, lakini Mungu hutumia karama zetu husika. Mke wangu pengine ni zaidi ya Barnaba na mimi ni Paulo zaidi kwa njia fulani, lakini Bwana anatutumia sisi sote na sisi ni

wakamilishano. Vyovyote vile, alinyoosha mkono, akamtambulisha, akamchukua, na kumtambulisha kwa mitume.

Kweli, Luka anazungumza kwa ufupi sana. Maandishi ya Paulo mwenyewe yanatuambia kwamba wale pekee ambao alifahamiana nao kabisa kati ya mitume walikuwa Petro na Yakobo, ndugu ya Bwana katika pindi hiyo. Lakini kwa vyovyote vile, mambo yanayompata, anajadiliana na Wayahudi wa Kigiriki, wanataka kumwua.

Hili ndilo jambo lile lile lililompata Stefano, unakumbuka? Sauli pia alikuwa mshiriki wa sinagogi na sasa wanataka kumnyamazisha. Kwa hivyo, anaonekana amefichwa kwa ajili ya kuuawa kwa imani kama Stefano. Hii inajenga mashaka katika simulizi, hasa kwa mara ya kwanza hapa katika kitabu cha Matendo ambaye bila shaka alikuwa amesikia habari za Paulo, lakini huenda hakisikia habari za Sauli.

Kwa hiyo, wanampeleka Tarso. Sasa hilo lapatana na kile ambacho Paulo anasema kwamba katika siku zake za mapema, alikaa wakati katika maeneo ya Siria, ambayo yangetia ndani Damasko na Kilikia, ambayo bila shaka yalitia ndani Tarso. Kwa hiyo, akatuma watu waende Tarso.

Labda ana jamaa huko, angalau kuna jamaa huko. Huenda familia yake ilihamia Yerusalemu au ndiyo imempeleka tu huko, lakini tunajua kwamba mpwa wake anaishi huko baadaye. Lakini pengine, au labda alikuwa na jamaa fulani huko Tarso, au angalau watu fulani ambao angejua kuwahusu ambao angeweza kuwasiliana nao huko Tarso.

Huko ndiko alikokuwa amezaliwa. Na alikaa huko kwa muda mrefu. Hii inaweza kuwa moja ya maeneo ambayo anaelezea katika 2 Wakorintho 11, ambapo alipokea vipigo katika sinagogi.

Hatujui alipata wapi mapigo hayo yote, lakini tunajua kutoka katika kitabu cha Matendo ya Mitume kwamba ilikuwa ni muda mrefu kabla ya kutumwa kutoka kwa kanisa la Antiokia. Hafiki hata Antiokia bado. Pengine ilikuwa miaka kadhaa baada ya uongofu wake na wito wake kabla hajaweza kuingia katika moyo wa misheni yake.

Hiyo haimaanishi kwamba hakuanza kuhubiri kabla, lakini kabla hajaweza kuona utimilifu wa kile alichoitwa kufanya au mwanzo wa utimilifu wa kile alichoitwa kufanya. Wakati mwingine leo tuna watu, unajua, unaitwa, una bidii. Nilikuwa hivi nikiwa Mkristo mchanga.

Nilitaka kwenda moja kwa moja na kuhubiri. Sikutaka kupata mafunzo. Nilikuwa nikisoma sura 40 za Biblia kwa siku, unajua, kwa hiyo nilikuwa nikijifunza Biblia vizuri sana, ingawa baada ya muda nilianza kutambua, hmm, nahitaji malezi fulani ya kitamaduni.

Ningependa sana kujifunza Kigiriki na Kiebrania na kadhalika. Lakini mwanzoni, nilitaka tu kwenda kuhubiri. Sikutaka kupata mafunzo.

Sio sote tuna ufikiaji sawa wa mafunzo. Sio mafunzo yote yenye manufaa sawa au mazuri sawa. Lakini hoja yangu ni wito tu haimaanishi kuwa sasa hivi utatimiza kila kitu unachoitwa kufanya.

Simu inakupa mwelekeo. Kwa kawaida haikupi hata maelezo yote ya kile ulichoitiwa kufanya. Bado ninagundua baadhi ya mambo ambayo Bwana aliniambia miaka mingi iliyopita.

Loo, hiyo ndiyo maana yake. Hii inaleta maana kamili. Lakini kwa hali yoyote usikate tamaa.

Ikiwa baadhi ya mambo ambayo Bwana amekuita kufanya, bado hujaweza kufanya, na unajua unafuata yale ambayo Bwana anataka ufanye, mara nyingi Bwana ana wakati anatutayarisha kwa njia mbalimbali kwa ajili ya wito wetu. Kwa hiyo, unajua unapoelekea, unaendelea kuelekea huko, na kwa wakati unaofaa, unafanya hivyo. Hadi wakati huo, kumbuka huo ni wito wako na unajiandaa kuufanya.

Kwa hivyo, watu wanaohitaji kutumia muda shuleni au chochote kutimiza wito wao, ni sawa. Kwa hiyo, masimulizi yanaenda kurudi na kurudi kati ya Paulo na Petro, na yatakaa juu ya Petro kwa sehemu iliyobaki ya sura na kisha sura yote ya 10. Sura ya 9, mstari wa 32, hadi sura ya 9 na mstari wa 43, tunasoma kuhusu kuendelea kwa miujiza kupitia kwa Petro.

Na Petro anafuata nyayo za Filipo, akienda mahali ambapo Filipo amehubiri. Na anaishia Lida katika mstari wa 32 wa sura ya 9. Sasa Lida ilikuwa kama maili 25 au kilomita 40 kaskazini-magharibi mwa Yerusalemu. Kwa hiyo, hakai Yerusalemu wakati wote sasa, ingawa kuna mitume wengine huko.

Ilikuwa kama maili 11, kilomita 17.5 kutoka Yopa, inaonekana katika mstari wa 36. Yopa na Lida ilikuwa miji mikubwa ya pwani ya Kiyahudi. Kaisaria ulikuwa mji mkubwa zaidi wa pwani, lakini ulikuwa na watu wa mataifa mengine zaidi, kwa hivyo hatungeuita mji wa kipekee wa Kiyahudi.

Wakaaji wa Kiyahudi walitaka kuiita Wayahudi. Wayahudi walisema, huu ni mji wetu, na waligombana juu ya suala hilo. Lakini Yopa na Lida ilikuwa miji iliyotawaliwa na Wayahudi kwenye pwani.

Katika sura ya 9 katika mstari wa 35, Sharoni iko kwenye uwanda wa pwani na Lida iko upande wa kusini wa uwanda wa pwani. Sasa wakati wote wa Lida na Sharoni walipomgeukia Bwana baada ya muujiza kufanyika huko, Petro asema, Enea, Yesu anakuponya. Na mtu huyu ambaye amelazwa amepona.

Aeneas, kwa njia, bila shaka, ni jina katika Iliad na ilionekana kuwa babu wa Trojans. Samahani, ilikuwa Trojan ambaye alikuwa babu wa Warumi. Lakini majina mengi ya Kigiriki na Kirumi yalitumiwa na Wayahudi wengi wa diaspora.

Kwa hivyo hiyo haishangazi sana. Lakini Lida na Sharoni yote, uwanda huu wa pwani, walimgeukia Bwana. Sasa Luka na wengine nyakati fulani hutumia hyperbole, lakini uwepo wa Wakristo ulikuwa wenye nguvu sana hivi kwamba katika karne ya pili, wachunguzi walibaini kwamba bado kulikuwa na Wakristo wenye nguvu sana huko Lida.

Katika mstari wa 36, Yopa, Jaffa, ni Tel Aviv leo. Yopa ulikuwa mji wa bandari wenye faida. Ilikuwa kama maili 30, kilomita 48 kusini mwa Kaisaria.

Ilikuwa chini ya udhibiti wa Wayahudi hadi ikawa chini ya mamlaka ya moja kwa moja ya Warumi katika mwaka wa sita. Kwa hivyo, ilikuwa na historia ya udhibiti wa Wayahudi na bado kulikuwa na idadi kubwa ya Wayahudi kwenye tovuti hii. Tabitha alikuwepo.

Pia anaitwa Dorkasi. Tabitha ni neno la Kisemiti la swala. Dorkasi ni Kigiriki kwa swala.

Kwa hivyo, anaenda tu kwa jina lake katika lugha kadhaa tofauti. Nina marafiki wanaofanya hivyo pia. Yeye pia ni mfadhili au mfadhili.

Tunawafahamu wanawake walinzi katika nyakati za kale na maandishi. Wanawake hawakuwa na pesa nyingi kama wanaume, lakini wakati mwingine walikuwa na walitoa pesa zao kwa mambo muhimu au walitoa kwa sababu muhimu. Karibu moja ya kumi ya walinzi wa zamani katika maandishi, angalau kulingana na makadirio ya sasa, walikuwa walinzi wa wanawake.

Huenda alikuwa mfadhili wa wajane waliotajwa katika mstari wa 41. Amekuwa akiwaruzuku na wote wanamwombolezea. Wana uhusiano wa karibu sana.

Vema, amekufa na wafu wa Kiyahudi walioshwa kila mara kabla ya kuzikwa. Hiyo ndiyo ilikuwa desturi. Sasa wanawake wangeweza kuosha maiti za wanaume au za wanawake.

Lakini kwa maiti za wanawake, ni wanawake tu ndio wangeweza kuandaa miili ya wanawake kwa ajili ya mazishi. Hii ilikuwa kwa kiasi fulani kwa sababu ya wasiwasi wa walimu wa Kiyahudi kwa wanaume wanaotamani miili ya wanawake. Katika mstari wa 38, wanatuma kwa Petro na wanataka afanye haraka.

Kwa kweli hana budi kufanya haraka kwa sababu mazishi yalikuwa yakifanywa kabla ya jua kutua siku hiyo hiyo. Kumbuka Anania na Safira, walizikwa haraka sana. Kwa kawaida mazishi yalipaswa kufanywa kabla ya jua kutua siku hiyo hiyo, kwa hiyo ilikuwa ya haraka sana.

Kulikuwa na maili 11 au kilomita 17.5 kati ya Yopa na Lida. Kwa hivyo hiyo inaweza kuwa kama masaa manne ya kusafiri kila upande kwa kasi nzuri sana. Kwa hiyo inabidi wafanye haraka kufika kwake ili kumletea ujumbe na kimsingi anatakiwa kuacha kila kitu na kwenda nao haraka sana.

Katika mstari wa 39, anafika huko. Tabitha amelazwa katika chumba cha juu. Vyumba vya juu kwa kawaida vilikuwa vidogo.

Ile iliyo katika Matendo sura ya kwanza labda haikuwa, lakini kwa kawaida, walikuwa wadogo. Mara nyingi, zilizengwa juu ya paa za gorofa. Na tunayo vyanzo vingine kutoka zamani ambavyo vinazungumza juu ya miili inayotayarishwa hapo.

Kwa kweli, chumba cha juu pia kinatajwa katika baadhi ya hadithi nyingine kuhusu kuinuliwa katika Agano la Kale na pia kuanguka kutoka ghorofa ya juu na Eutiko anapoinuliwa katika Matendo sura ya 20. Lakini matroni wa Kirumi wenye hali nzuri walikuwa na wajakazi wa kutunza baadhi ya mambo ambayo yametajwa katika mstari wa 39, lakini bado walikuwa na jukumu la kuhakikisha kwamba inafanyika. Katika mstari wa 40, wajane wanaoomboteza, wamekuwa wakimwonyesha Petro njia zake, inakaribisha jibu kutoka kwa Petro.

Katika mstari wa 40, Petro anaingia ndani ya mwili. Mwili ungefunikwa kabla Petro hajaingizwa chumbani, lakini Petro anawatuma wale wengine nje, kama vile 2 Wafalme 4:33, ambapo Elisha hataki mtu mwingine yeyote pale kwa ajili ya kumwinua mwana wa Washunami. Ninaye mmoja wa watu tunaowafahamu huko Kongo, Jean Mabiela, shemasi wa Kanisa la Kiinjili la Kongo, ambaye anasimulia kisa cha Marie, ambaye alikuwa anatoka maeneo ya nje, na Marie alikuwa akifa kwa malaria.

Alikuwa na homa. Ilikuwa imepita siku nyingi sana tangu ale au kunywa chochote. Na kwa hivyo, waliuleta mwili huko Dolese, ambao ulikuwa mji wa karibu sana, wakijaribu kuupeleka hospitalini.

Lakini alipokuwa Dolese, alikufa. Na tekisi ziligoma siku hiyo. Hakukuwa na njia ya kumpeleka hospitali, na hawakuwa na pesa za kumpeleka hospitali kwa vyovyote vile.

Na kwa hiyo, walisikia kwamba kulikuwa na mkutano huu wa maombi ukiendelea nyumbani kwa Mama Jean. Kwa hiyo, walimleta nyumbani kwa Mama Jean na

kumlaza kwenye mkeka wa maombi pale. Na msaidizi wa Mama Jean, Delphine, alisema, ondoa mwili huu.

Hapa si mahali. Huwezi kuleta mwili hapa. Hapa ni mahali pa maombi.

Na Mama Jean akasema, hapana, tuombe. Alihisi Bwana akimtayarisha kwa muda mrefu kwa jambo la ajabu sana. Na kwa hiyo, wakauleta mwili ndani, naye akasema, sawa, kila mtu ambaye si sehemu ya kundi hili la maombi, nendeni nje, mkifuata kielelezo kile kile.

Nao wakatoka, lakini walikuwa wakichungulia dirishani. Na kwa hivyo, alisema, jina lake ni nani? Na watu waliokuwa wakichungulia dirishani wakasema, Marie. Na hivyo, alihisi kuongozwa kuliita jina la Marie alipokuwa akimuomba.

Na Marie alifufuka na alikuwa bado hai, mara ya mwisho nilisikia. Katika hali yoyote, hivyo tuna akaunti hii hapa ambapo Elisha, ni kufanyika sawa na Elisha kuongeza mwana wa Mshunami, na katika baadhi ya mambo mengine, sawa na Eliya kulea mjane wa mwana wa Sarepta. Na ukizungumza juu ya wana wa mjane, unaweza pia kufikiria mjane wa mwana wa Nahumu katika Luka sura ya 7. Kwa kweli nilitengeneza chati katika masimulizi yangu tofauti-tofauti.

Sambamba hazipo na zote, lakini kuna ulinganifu wa kutosha ili kuona kwamba Luka, ambapo ana ufikiaji wa maelezo yanayolingana na maelezo fulani katika Agano la Kale, anataka kuyarekodi. Na bila shaka, katika baadhi ya maelezo haya, Petro na wengine wangependa kuyafuata wao wenyewe. Na Petro alikuwapo Yesu alipomfufua binti Yairo.

Alikuwepo wakati mjane wa mwana wa Nahumu alipolelewa. Haishangazi kwamba Quadratus, mwombezi Mkristo wa mapema mwanzoni mwa karne ya pili, labda yuko katika uzee wake anapoandika haya, lakini anasema, katika wakati wetu huu, baadhi ya wale ambao Yesu aliwafufua kutoka kwa wafu waliishi hadi wakati wetu. Kwa hiyo, katika wakati alipokuwa, Quadratus alikuwa hai.

Na kwa kuwa Yesu alifufua baadhi ya watoto kutoka kwa wafu, hilo lingekuwa na maana. Lakini kwa vyovyote vile, yeye ni, Petro anawatuma wengine nje na kisha anaomba, na katika mistari ya 41 na 42, Tabitha anasimama, na kisha anamtoa akiwa hai kwa wajane, kama vile 1 Wafalme 17, Eliya anamkabidhi mtoto huyo kwa mjane wa Sarepta. Na katika 2 Wafalme 4, Elisha anamkabidhi mtoto mwanamke Mshunami.

Na katika Luka 7, mstari wa 15, unayo na mjane wa mwana wa Nahumu. Naam, baada ya hili, tuna aya ambayo ni ya mpito, lakini pia inafanya sana, sana, jambo muhimu sana kwamba nadhani wengi wa wasomaji wa Luka, wasikilizaji wa Luka

ingekuwa hawakupata. Wanasema wasikilizaji kwa sababu kwa kawaida mtu mmoja angesoma na wengine wangesikiliza.

Hawakuwa na nakala za kutosha kwa kila mtu na watu wengi wakati huo hawakuweza kusoma. Kwa hiyo, kulikuwa na, alikuwa anakaa katika nyumba ya Simoni mtengenezaji wa ngozi. Simon tena ni jina la kawaida, mojawapo ya majina ya kawaida ya kipindi hiki.

Simoni lilikuwa jina la Kigiriki, lakini mara nyingi lilitumiwa kwa Wayahudi. Walilipenda jina hilo kwa sababu pia lilikuwa jina la baba wa taifa. Simeoni alikuwa mmoja wa wana 12 wa Yakobo.

Kwa hivyo, ilikuwa moja ya majina ya kawaida katika kipindi hiki. Lakini watengeneza ngozi walihusishwa na harufu kali. Ulikuwa ukichuna ngozi kutoka kwa wanyama waliokufa.

Kwa hiyo, waliishi nje ya miji. Hawakuruhusiwa kuishi ndani ya mipaka ya jiji kwa sababu majirani wangesababisha matatizo. Baadaye marabi walifikia hata kusema kwamba wake wanaweza kuwataliki watengeneza ngozi ikiwa hawakuweza kustahimili harufu.

Naam, wengi walikuwa wapole zaidi, hata hivyo, kama kiwanda cha ngozi kilikuwa karibu na maji kama kilivyo hapa. Huyu ni mtengenezaji wa ngozi wa Kiyahudi. Na hivyo, anafanya karibu na bahari.

Huu ni mji wa pwani. Lakini inachotuonyesha ni kwamba Petro hayuko mahususi. Bila shaka, alikuwa ameshika samaki waliokufa sana yeye mwenyewe, lakini yeye si kuwa hasa kama baadhi ya Wayahudi kihafidhina sana kati ya rika yake ingekuwa.

Na hilo litakuwa msaada kwa sababu anakaribia kuwa katika mshtuko wa maisha yake kwani ametumwa sio tu kwa mtengenezaji wa ngozi, si kwa Wasamaria tu, bali kwa Mmataifa. Na si tu aina yoyote ya Mataifa, lakini mtu ambaye anafanya kazi kwa ajili ya jeshi la Kirumi katika Kaisaria wa maeneo yote ambapo wasaidizi wa Syria katika jeshi la Kirumi mara nyingi hawakuwa na kupatana vizuri sana na jamii ya Wayahudi waliokuwa wakiishi huko. Kuanzia na Matendo sura ya 10 na tu kutambulisha Matendo sura ya 10, tutakuwa na maono yaliyooanishwa, maono yaliyounganishwa ya Kornelio na Simoni Petro.

Hayo ni sawa na maono yaliyounganishwa uliyo nayo ya Paulo au Sauli na Anania nyuma katika sura ya 9 na mstari wa 12. Hili ni jambo ambalo litathibitishwa. Hii ni sehemu ya kimkakati kuu ya mpito katika kitabu cha Matendo kwa sababu tuna mambo machache sana ambayo yamesimuliwa mara tatu katika kitabu cha Matendo.

Lakini kuongoka kwa Sauli ni mojawapo. Inasimuliwa katika Matendo sura ya 9. Inasimuliwa katika Matendo sura ya 22 na Paulo mwenyewe. Inasimuliwa na Paulo mwenyewe tena katika Matendo sura ya 26.

Vema, Kornelio, uongofu wake unasimuliwa hapa. Imesimuliwa tena na Petro, akiambia kwa ufupi zaidi kanisa la Yerusalemu katika sura ya 11. Na inasimuliwa tena na Petro katika sura ya 15, kwa ufupi, anapoiomba kama kielelezo cha kuunga mkono kile kinachotokea kati ya Mataifa.

Kwa hiyo, hii hutokea katika Kaisaria Maritima. Kaisaria Maritima ulikuwa mji mkubwa zaidi wa Yudea. Ni mahali ambapo gavana wa Kirumi alikaa.

Yerusalemu palikuwa mahali pabaya sana kwake, lakini kulikuwa na watu wa Mataifa wengi zaidi katika Kaisaria Maritima. Kaisaria Maritima si sawa na Kaisaria Filipi unayosoma juu yake, tuseme, katika Mathayo 16 au Marko sura ya 8. Caesarea Maritima hapo awali iliitwa Stratos Tower. Ilibadilishwa jina na Herode Mkuu.

Herode alijenga hapo bandari bora zaidi kwenye pwani ya Yudea. Sehemu kubwa yake inabaki hadi leo. Bado tunayo makaburi.

Wanaakiolojia wameichunguza. Jumba la maonyesho huko Kaisaria liliketi watu wapatao 4,000. Kwa hivyo, kwa makadirio ya kawaida, angalau kwa sasa, watu mara nyingi hukadiria idadi ya watu wa jiji kwa karibu mara 10 ya ukubwa wa ukumbi wa michezo.

Sio kila mkazi angekuwa raia, na sio kila raia lazima ajitokeze kwenye ukumbi wa michezo. Lakini hii inaweza kumaanisha kuwa jiji lilikuwa na labda watu 40,000 au kitu. Lakini ilikuwa miji muhimu zaidi ya pwani.

Ilikuwa ni makazi ya gavana wa Kirumi wa Yudea, na pia gavana wa Kirumi alikuwa na askari wengi huko. Kulikuwa na vikundi vitano vya wasaidizi pamoja na wapanda farasi. Kikosi kilikuwa na wanajeshi 480 hadi 600 katika kipindi hiki.

Hiki kilikuwa kipindi cha mpito, kwa hivyo inategemea. Huenda baadhi ya vikundi vilikuwa 480, vingine vilikuwa 600. Vikosi vitano huko, na kundi jingine huko Yerusalemu.

Kikosi kimoja kiliundwa na vikundi 10 na kwa jumla kilikuwa na wanajeshi 6,000. Lakini askari wa Syria huko, wasaidizi walikuwa hasa waajiri wa ndani. Kwa kweli, hata katika vikosi kwa kipindi hiki, wengi wao walikuwa kutoka mkoa wa ndani.

Wangukuwa Washami, ingawa wangukuwa raia wa Kirumi. Lakini kati ya wanajeshi wasaidizi, haswa Washami, wana nusu ya jeshi huko Yudea tu, wengi wao wakiwa hapa Kaisaria, isipokuwa kwa kundi la Yerusalemu. Wanajeshi wa Syria mara nyingi

walikuwa upande wa wakaazi wengine wa Siria kinyume na wakazi wa Kiyahudi wa mji huo, jambo ambalo wakazi wa Kiyahudi walilalamika mara kwa mara.

Wakazi wa Syria walikuwa wameshikamana sana na eneo la wenyeji. Baadhi yao wanaweza kuwa kutoka eneo la ndani, na wengine hakika walishikamana nayo na masuria au kadhalika. Kwa vitendo, labda wake, ingawa hukuruhusiwa kuoa katika miaka yako 20 ya utumishi.

Majeshi. Kornelio ni akida. Karne moja ilikuwa na askari wapatao 80.

Jina ni karne, utafikiri ni mia, lakini hiyo ilikuwa nguvu ya karatasi. Ilikuwa wanaume 80 hivi. Tofauti na mabaraza au wawakilishi ambao kwa kawaida walikuwa kutoka kwa aristocracy, hizi zilikuwa ofisi za kisiasa.

Mtu angefanya kazi yake juu kupitia safu hizi za juu moja kwa moja kutoka Roma. Lakini tofauti na wakuu waliopata ofisi hizo, makamanda wa jeshi na vikosi, neno la Kigiriki la huyu lilikuwa mkuu wa jeshi, kamanda wa askari elfu moja. Tena, hiyo ni nguvu ya karatasi.

Lakini kwa kawaida, maakida walijipanga tu kupitia safu. Kwa hivyo, ungekuwa na baadhi ya watu wa juu wa Kirumi ambao wanaweza kuwa maakida, lakini wengi wao walianza kama askari, na mwisho wa miaka yao 20 ya huduma, au labda walichagua kukaa muda mrefu zaidi, wakawa maakida. Kundi hili linaitwa kundi la Italia.

Hiyo haimaanishi kwamba wote waliletwa hapa kutoka Italia. Kundi la awali linaweza kuwa lilitoka Italia, lakini linaweza kuwa linaundwa na Wasyria sasa hivi. Tuna ushahidi wa hili, si katika miaka mahususi ya safu hii kwa sababu tuna ushahidi mdogo sana, lakini tunao kutoka kipindi hiki.

Kundi la Kiitaliano linajulikana katika Yudea katika mwaka wa 69. Inathibitishwa huko kiakiolojia. Kornelio labda alistaafu na vita vya miaka 66 hadi 70, kwa sababu ungestaafu ukiwa na umri wa miaka 60 kutoka kwa jeshi la Kirumi, ikiwa sio kabla ya wakati huo, kwa sababu miaka 20 ya huduma, kwa kawaida waliandikishwa wakiwa na umri wa miaka 18, kabla ya hapo.

Lakini bila shaka Kornelio angelazimika kuwa amestaafu kufikia umri wa miaka 60. Kwa hiyo hashiriki kabisa katika vita vya Yudea na Waroma ambavyo huenda vilikuwa vimetokea wakati ambao Luka anaweza kuwa anaandika. Nitasema kidogo zaidi kuhusu utumishi wa kijeshi, kisha tutakuwa tayari kwa mpito wa kuzungumza zaidi kuhusu Kornelio.

Huduma ya kijeshi ilikuwa kazi inayopendelewa, ingawa labda ni takriban nusu ya walioandikishwa waliokoka miaka 20 kamili ya huduma. Kwa hivyo, ilikuwa ikichukua hatari kubwa kutoka kwa umri, samahani nilisema 18, umri wa miaka 17 hadi 37

kawaida. Kuandikishwa kwao kulikuja miaka 25 baadaye katika karne ya kwanza, lakini katika kipindi hiki, ilikuwa bado miaka 20.

Wasio raia hawakuweza kujiunga na vikosi vya jeshi, lakini wangeweza kujiunga na wanajeshi wasaidizi, na hiyo ilikuwa muhimu sana ikiwa ungenusurika, haswa ikiwa haukuwa katika mzozo mkubwa wa kijeshi. Wanajeshi wasaidizi walipata uraia wa Kirumi wakati wa kuondoka kwao, na hiyo ilikuwa fursa maalum, hasa ya kifahari ikiwa unaishi katika ulimwengu wa mashariki wa Mediterania, ambapo wakati mwingine hata maafisa wengi wa kiraia hawakuwa na uraia wa Kirumi bado katika kipindi hiki. Lakini pia wangelazimika kula kiapo cha utii kwa maliki wa kimungu.

Hiyo ilikuwa sababu moja kwa nini hukuwa na Wayahudi wanaohudumu katika jeshi la Kirumi. Tunasoma kuhusu askari mahali pengine katika Matendo ya Luka. Luka anaonekana, kama kuna chochote, kwenda nje ya njia yake kuwathamini.

Luka sura ya 3, tunao askari wanaomwambia Yohana Mbatizaji, je, tunapaswa kufanya nini? Na Yohana anasema, usimdanganye mtu yeyote. Usitumie nafasi yako kwa njia ya unyonyaji au matusi, kwa sababu wanaweza kusema, sawa, lazima uniruhusu nitumie punda wako, lazima uniruhusu nitumie yako ... Walikuwa na silaha. Baadaye katika Matendo 27, tutaona kwamba Yulio, akida anayeandamana na Paulo kwenda Rumi, anapata njia kwa ajili yao kwenye meli, na anaweza kuwapatia chakula kwa sababu yeye ni askari na yeye ni mwakilishi wa Rumi.

Lakini wakati mwingine waliitumia vibaya, wakaaitumia kujipatia vitu. Katika Luka sura ya 7, tuna akida mmoja ambaye ni mcha Mungu. Katika Luka sura ya 23, akida pale msalabani anamkiri Yesu kuwa mtu asiye na hatia.

Matendo sura ya 27 ndipo ulipo na akida Julius. Pia una maakida wanaomtunza Paulo katika Matendo 24 na kadhalika. Kwa hiyo Luka anaweza kuwa anatufundisha kuhusu Mfalme wa Amani.

Kwa kweli, kuna tangazo hilo ambalo linatofautiana na Mfalme Augusto katika Luka sura ya 2. Augusto ana sensa hii ya kodi. Watu wanarudi kwenye maeneo wanayomiliki mali ili kujibu sensa. Na una tofauti hii kwa sababu mfalme mkuu, alisifiwa kama Bwana.

Alisifiwa kama Mwokozi na kama Mungu. Alisifiwa kama mleta Pax Romana, amani ya Kirumi, ambayo kwa kweli haikuwa kitu ila hadithi ya kubuniwa ya kisheria kwa sababu alidai alishinda ulimwengu unaojulikana. Na kila mtu alijua hawakuwa wamemshinda Parthia, maadui wao wakuu.

Hawakuwa wamewashinda Wanubi. Hawakuwa wamewashinda Wajerumani. Hata walikuwa hawajawashinda Waingereza bado.

Lakini kwa vyovyote vile, alisifiwa kuwa mleta amani. Na kisha una wachungaji hawa ambao walizingatiwa tabaka la chini. Kwa kawaida walidharauliwa na watu wasomi.

Wachungaji hawa wanafahamishwa na malaika wa Bwana na jeshi la mbinguni kuhusu mfalme wa kweli na mkuu zaidi ambaye amezaliwa kwenye bwawa la kulishia wanyama. Na mfalme huyu, yule aliyeahidiwa, ilisemwa juu yake, siku hii amezaliwa Mwokozi, Mwokozi halisi, ambaye ni Kristo, Bwana halisi. Duniani, amani, na nia njema kwa wanadamu.

Na wakati Petro akimhubiria Kornelio, atazungumza juu ya Yesu ambaye alienda huku na huko akihubiri amani. Vema, Warumi wanapenda kusikia hivyo. Lakini Warumi hawakuwa wakipanua milki yao kikawaida kwa njia za amani.

Kwa kawaida waliipanua kwa ushindi kama vile Claudius angefanya huko Uingereza mara baada ya hii. Yesu alikuwa mfalme wa amani. Na bado kuzungumza juu ya amani hakumaanishi kwamba hawakujali watu ambao walikuwa katika utumishi wa kijeshi.

Watu hao walipendwa na Mungu. Bila shaka Luka anawajali. Anatuambia mengi kuwahusu.

Na habari njema inakaribia kufika kwa hili, si askari tu bali afisa huyu katika jeshi la Kirumi.

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Matendo. Hiki ni kikao cha 12 cha Matendo 9.